

รายงานการไปราชการ ประชุม สัมมนา ศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย ดูงาน ณ ต่างประเทศ
และการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อ/นามสกุล

๑. นางสาวจันทร์เพ็ญ เกษตรสินธ์

ตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

หน่วยงาน ส่วนป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ (เชียงใหม่)

๒. นางสาวปาณิสรา สรพารมภ์

ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

หน่วยงาน ส่วนมาตรฐานการป่าไม้ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้

๓. นางสาวรตยา จุมปาทอง

ตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

หน่วยงาน ส่วนอนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ กองการอนุญาต

๔. นายวันชัย กิตติยะ

ตำแหน่ง นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

หน่วยงาน ส่วนสำรวจและวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักจัดการที่ดินป่าไม้

๕. นางสาวจิรัฐติกาล เครือวิเสน

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ป่าไม้

หน่วยงาน ส่วนส่งเสริมการปลูกป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ ๒ (เชียงราย)

๑.๒ ชื่อเรื่อง/หลักสูตร (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ) Seminar on Protection and Import and Export Management

of Endangered Species for Developing Countries

สาขาหลัก

สาขาย่อย

สาขาที่เกี่ยวข้อง

เพื่อ ☐ ประชุม ☐ สัมมนา ☒ ฝึกอบรม ☐ ปฏิบัติงานวิจัย

☐ ดูงาน ☐ การไปปฏิบัติงานวิจัยในองค์การระหว่างประเทศ

แหล่งให้ทุน กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศที่ไป สาธารณรัฐประชาชนจีน

ระหว่างวันที่ ๓ - ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ภายใต้โครงการ Seminar on Protection and Import and Export Management of
Endangered Species for Developing Countries

ของหน่วยงาน National Academy of Forestry and Grassland Administration of China
(NAFGA)

ส่วนที่ ๒ บทคัดย่อหรือสรุปย่อของหลักสูตร/เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น (ไม่เกิน ๑๐ บรรทัด)

หลักสูตรการฝึกอบรม หัวข้อเรื่อง Seminar on Protection and Import and Export Management of Endangered Species for Developing Countries จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ การบริหารจัดการการค้าระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เนื้อหาการอบรมครอบคลุมการพัฒนา นโยบายและมาตรการอนุรักษ์ของประเทศจีน แนวคิดอารยธรรมเชิงนิเวศ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การวิเคราะห์ DNA เพื่อตรวจสอบชนิดพันธุ์พืชและไม้มีค่า การจัดการความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า การป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าผิดกฎหมาย รวมถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพืชป่าทั้งในระบบนิเวศบนบกและทางน้ำ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาดูงานภาคสนาม ณ เมืองกวางโจว จูไห่ และเซินเจิ้น ในมณฑลกวางตุ้ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแนวปฏิบัติและมาตรการด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การสัมมนายังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมจากประเทศต่าง ๆ ได้นำเสนอรายงานประเทศ แลกเปลี่ยนสถานการณ์ ปัญหา และความท้าทายในการบริหารจัดการชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ รวมถึงหารือแนวทางความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันของประเทศกำลังพัฒนา

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลที่ได้รับจากการไปราชการ ประชุม สัมมนา ศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย ดูงาน ณ ต่างประเทศ และการไปปฏิบัติงานวิจัยในองค์กรระหว่างประเทศ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๓.๑ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการบริหารจัดการการนำเข้า-ส่งออกชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ตามหลักสากลและอนุสัญญา CITES.....
- ๒) เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....
- ๓) เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการคุ้มครองสัตว์ป่า พืชป่า และการจัดการการค้าระหว่างประเทศของชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์.....
- ๔) เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการติดตาม ตรวจสอบ และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์.....
- ๕) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าผิดกฎหมาย.....
- ๖) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ระหว่างประเทศกำลังพัฒนา.....
- ๗) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภูมิภาคและระดับโลก.....

๓.๒ เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญในเชิงวิชาการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่น้อยกว่า ๑ หน้ากระดาษ A๔ (หากมีรายงานฯ แยกต่างหาก กรุณาแนบเอกสารส่งมาด้วย)

กรมเข้าร่วมการฝึกอบรม หัวข้อเรื่อง Seminar on Protection and Import and Export Management of Endangered Species for Developing Countries ทำให้ได้รับองค์ความรู้เชิงวิชาการที่สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศจีนประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพผ่านการบูรณาการ นโยบาย อารยธรรมเชิงนิเวศ การจัดการพื้นที่คุ้มครอง การฟื้นฟูชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ และการควบคุมการค้าสัตว์ป่า ตามอนุสัญญา CITES อย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและสัตว์ป่า การจัดการพื้นที่คุ้มครอง และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์และการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดอารยธรรมเชิงนิเวศ (Ecological Civilization)

ประเทศจีนกำหนดแนวคิด "อารยธรรมเชิงนิเวศ" เป็นกรอบการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่

- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็น "สินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ" ที่ต้องได้รับการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนา

- คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

- การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว (Green Development) เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- ระบบนิเวศทั้งหมดมีความเชื่อมโยงกันในลักษณะ "ชุมชนแห่งชีวิต (Community of Life)" ซึ่งประกอบด้วยป่าไม้ แม่น้ำ พื้นที่เกษตรกรรม พืชพันธุ์ และระบบนิเวศอื่น ๆ ที่ต้องได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม

แนวคิดอารยธรรมเชิงนิเวศ สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย สนับสนุนการบูรณาการงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชน และสามารถใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการวางแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒. ความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์สัตว์ป่าของจีน

จีนเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงของโลก มีสัตว์มีกระดูกสันหลังมากกว่า ๗,๐๐๐ ชนิด และมีชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นจำนวนมาก สัตว์ป่าสำคัญที่ใช้เป็นชนิดพันธุ์ที่เป็นสัญลักษณ์ (Flagship Species) ได้แก่ แพนด้ายักษ์ เสือโคร่ง ช้างเอเชีย ตัวนัมมิง ลิงจมูกเขี้ยว ชะนีไท่หล่า เสือดาวหิมะ และโลมาหลังโหนดอินโด-แปซิฟิก

.....จีนใช้ระบบการคุ้มครองสัตว์ป่าแบบจัดระดับความสำคัญ (Category- and Class-based Protection System) เพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองและการบริหารจัดการสัตว์ป่าตามสถานภาพและความสำคัญของชนิดพันธุ์ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก ได้แก่.....

๑) สัตว์ป่าคุ้มครองระดับชาติ (Nationally Protected Wildlife)

สัตว์ป่าคุ้มครองระดับที่ ๑ (First-class Protected Wildlife)

สัตว์ป่าคุ้มครองระดับที่ ๒ (Second-class Protected Wildlife)

ปัจจุบันมีสัตว์ป่าที่ได้รับการขึ้นบัญชีเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองระดับชาติรวมทั้งสิ้น ๙๘๐ ชนิด โดยเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองระดับที่ ๑ จำนวน ๒๓๔ ชนิด และสัตว์ป่าคุ้มครองระดับที่ ๒ จำนวน ๗๔๖ ชนิด.....

๒) สัตว์ป่าที่มีคุณค่าทางนิเวศ วิทยาศาสตร์ และสังคม (Wildlife of Important Ecological, Scientific and Social Value) มีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๙๒๔ ชนิด ซึ่งได้รับการกำหนดให้เป็นกลไกเสริมในการคุ้มครองและบริหารจัดการสัตว์ป่า เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ.....

.....การจัดการพื้นที่คุ้มครองและถิ่นอาศัยสัตว์ป่า จีนได้พัฒนาระบบพื้นที่คุ้มครองที่มีอุทยานแห่งชาติเป็นแกนหลัก พร้อมกำหนดพื้นที่ถิ่นอาศัยสำคัญของสัตว์ป่า ๗๘๙ แห่ง และพื้นที่สำคัญตามเส้นทางอพยพของนก ๑,๑๔๐ แห่ง ซึ่งสามารถคุ้มครองระบบนิเวศบนบกได้กว่า ๙๐% และประชากรสัตว์ป่าสำคัญกว่า ๗๔%.....

.....การฟื้นฟูประชากรสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ จีนได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูและช่วยเหลือชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยสัตว์ป่าที่เป็นสัญลักษณ์ (Flagship Species) หลายชนิด ดำเนินโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ ๔๘ โครงการ เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าหายากมากกว่า ๓๐๐ ชนิด และดำเนินการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติหลายชนิด เช่น แพนด้า ไอบิสแดง และอูฐป่า.....

๓. การควบคุมการค้าระหว่างประเทศของชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES)

.....จีนมีกฎหมายและมาตรการรองรับการดำเนินงานตามอนุสัญญา CITES อย่างเข้มงวด โดยกำหนดให้ การนำเข้าและส่งออกชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ต้องได้รับใบอนุญาต มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบการออกใบอนุญาต กำหนดประเภท ปริมาณ และระยะเวลาของการนำเข้า-ส่งออกอย่างชัดเจน และศุลกากรมีอำนาจตรวจสอบและควบคุมสินค้าอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ จีนยังมีมาตรการห้ามการค้าภายในประเทศสำหรับบางช่วงอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่ปี ๒๐๑๗ และดำเนินการปราบปรามการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง.....

๔. การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรชีวภาพทางน้ำของจีน

.....ทรัพยากรชีวภาพทางน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศโลก มีบทบาทด้านความมั่นคงทางอาหาร การรักษาสมดุลระบบนิเวศ การควบคุมสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ปัจจุบันเผชิญแรงกดดันจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การใช้ประมงทรัพยากรประมงเกินขนาด (Overfishing) มลพิษทางน้ำ การก่อสร้างเขื่อน และการคมนาคมทางน้ำ ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพทางน้ำลดลงอย่างต่อเนื่อง.....

.....ประเทศจีนมีความหลากหลายทางชีวภาพทางน้ำสูง โดยมีสิ่งมีชีวิตทางน้ำกว่า ๒๐,๐๐๐ ชนิด และได้พัฒนาระบบกฎหมายและกลไกการอนุรักษ์ที่ครอบคลุม ทั้งบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าคุ้มครอง เขตอนุรักษ์พันธุกรรมสัตว์น้ำ และกฎหมายเฉพาะด้าน เช่น กฎหมายคุ้มครองแม่น้ำแยงซี และกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า.....

กรณีศึกษา: โลมาแม่น้ำแยงซี (Baiji)

..... การสูญพันธุ์เชิงหน้าที่ (Functionally extinct) ของโลมาแม่น้ำแยงซีในปี ๒๐๐๖ เป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนว่าการอนุรักษ์ที่เริ่มต้นช้าเกินไปอาจไม่สามารถกอบกู้ประชากรสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ได้ แม้ว่าจะมีการดำเนินมาตรการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย (Ex-situ Conservation) แล้วก็ตาม ในทางตรงกันข้าม การฟื้นตัวของโลมาหัวบาตรไร้ครีบในแม่น้ำแยงซี แสดงให้เห็นว่าการจัดการเชิงระบบ การคุ้มครองถิ่นอาศัย และการจำกัดกิจกรรมมนุษย์สามารถช่วยฟื้นฟูประชากรสัตว์น้ำหายากได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....

๕. การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของจีน

..... ความหลากหลายทางชีวภาพกำลังลดลงทั่วโลก โดยปัจจัยที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพเสื่อมโทรมประกอบด้วย.....

๑) ปัจจัยโดยตรง (Direct Drivers) ได้แก่ การตัดไม้ทำลายป่า การเลี้ยงสัตว์เกินศักยภาพพื้นที่ (Overgrazing) การขยายตัวของเมือง การก่อสร้างถนน มลพิษ การล่าสัตว์ การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Invasive Species) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ.....

๒) ปัจจัยทางอ้อม (Indirect Drivers) ได้แก่ นโยบายและกฎหมาย การวางแผนพัฒนา ความยากจน ความรู้ และความตระหนักของประชาชน และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน.....

..... จะเห็นได้ว่าการเสื่อมโทรมของความหลากหลายทางชีวภาพไม่ได้เกิดจากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจาก "ระบบการจัดการ" ของมนุษย์ด้วย.....

..... การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นภัยคุกคามหลักที่ส่งผลกระทบต่อทั้งระดับชนิดพันธุ์และระบบนิเวศ ดังนี้.....

๑) การเปลี่ยนแปลงการกระจายตัวของสิ่งมีชีวิต เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น พืชบนภูเขาจะเคลื่อนย้ายขึ้นสู่พื้นที่สูงกว่าเดิม เช่น ป่าในมณฑลยูนนานเคลื่อนตัวขึ้นสูงประมาณ ๘.๕ เมตรต่อปี.....

๒) การเปลี่ยนแปลงทางชีพลักษณ์ (Phenology) สิ่งมีชีวิตตอบสนองต่อสภาพภูมิอากาศไม่เท่ากัน ทำให้ความสัมพันธ์ทางนิเวศเสียสมดุล เช่น นก Great Tit วางไข่ช้ากว่าช่วงระบาดของหนอนซึ่งเป็นอาหารหลักประมาณ ๑๐ วัน.....

๓) ผลต่อการสืบพันธุ์ สัตว์เลี้ยงลูกหลายชนิดมีเพศขึ้นกับอุณหภูมิที่ฟักไข่ เช่น เต่าทะเล อุณหภูมิสูงกว่า ๒๙°C ลูกส่วนใหญ่จะเป็นเพศเมีย จระเข้จีน อุณหภูมิแตกต่างเพียงไม่กี่องศาเซลเซียสทำให้สัดส่วนเพศเปลี่ยนไปอย่างมาก.....

..... การแบ่งแยกหรือแตกกระจายของถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat Fragmentation) เช่น การสร้างถนนและโครงสร้างพื้นฐานทำให้เส้นทางเคลื่อนย้ายของสัตว์ถูกตัดขาด ส่งผลให้ลดการแลกเปลี่ยนพันธุกรรม เพิ่มความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และทำให้ประชากรสัตว์ถูกแยกเป็นกลุ่มเล็ก ซึ่งมีแนวทางแก้ไขโดยการสร้าง "Ecological Corridors" หรือทางเชื่อมระบบนิเวศ.....

..... ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน (Invasive Species) สามารถทำลายความหลากหลายของชนิดพันธุ์พื้นเมืองเกิดการแก่งแย่งทรัพยากร และส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรมและป่าไม้.....

..... ความหลากหลายทางชีวภาพคือฐานของบริการระบบนิเวศ มนุษย์พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพในด้านอาหาร ยา เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การคมนาคม และวัฒนธรรมและันทนาการ โดยมีแนวคิดที่ว่า “ชนิดพันธุ์ทุกชนิดมีคุณค่า แม้ยังไม่ค้นพบประโยชน์ในปัจจุบัน” เช่น พืชที่เคยถูกมองว่าเป็นวัชพืชกลับกลายเป็นแหล่งยาและวัตถุดิบสำคัญในอนาคต

..... หลักการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ จากกรณีศึกษาหมีแพนด้าและนกกระเรียนหงอนแดง พบว่าความสำเร็จเกิดจากการดำเนินการหลายด้านร่วมกัน ได้แก่ การจัดตั้งพื้นที่คุ้มครอง การเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ การสร้างทางเชื่อมระบบนิเวศ กฎหมายและการบังคับใช้ เงินทุนเฉพาะด้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ

..... ข้อควรระวังทางวิชาการในการประเมินความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น พื้นที่การปกคลุมของป่าเพิ่มขึ้นไม่ได้หมายความว่าความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้นเสมอไป กล่าวคือ ในบางพื้นที่ที่มีการปกคลุมของป่าน้อย แต่หากมีจำนวนชนิดพันธุ์จำนวนมาก ความหลากหลายทางชีวภาพก็มากด้วย แต่ในทางกลับกัน หากในบางพื้นที่มีการปกคลุมของป่ามาก แต่มีชนิดพันธุ์เพียงชนิดเดียว จะให้ความหลากหลายทางชีวภาพน้อย

..... หลักการสำคัญในการประเมินความหลากหลายทางชีวภาพควรใช้ตัวชี้วัดด้านชนิดพันธุ์ (Species richness) คุณภาพถิ่นอาศัย ความเชื่อมโยงของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางพันธุกรรม

๖. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่า (Human and Wildlife Conflict: HWC)

..... ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าหมายถึงสถานการณ์ที่การกระทำของมนุษย์หรือสัตว์ป่าส่งผลกระทบเชิงลบต่ออีกฝ่าย ทั้งในด้านชีวิต สุขภาพ ทรัพย์สิน และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผลกระทบที่สำคัญได้แก่ ความเสียหายต่อพืชผลทางการเกษตร การสูญเสียปศุสัตว์ การแพร่โรคจากสัตว์สู่คน อุบัติเหตุจากสัตว์ป่ากับยานพาหนะ และผลกระทบต่อความเป็นอยู่และความมั่นคงทางอาหารของชุมชน

..... แนวคิดสมัยใหม่เน้นการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า (Coexistence Model) มากกว่าการกำจัดสัตว์ป่า ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในปัจจุบัน

..... บทบาทของชุมชนใน CITES งานวิจัยชี้ว่าความสำเร็จของการอนุรักษ์ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น หากชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ อาจเกิดการลักลอบค้าสัตว์ป่าหรือการต่อต้านมาตรการคุ้มครองได้ จากกรณีศึกษาการฟื้นตัวของสัตว์ป่า แสดงให้เห็นว่าการอนุรักษ์ที่เชื่อมโยงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชนเข้ากับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ สามารถสร้างความยั่งยืนได้ในระยะยาว

๗. เทคโนโลยีพิสูจน์ชนิดไม้ (Wood Identification) เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้ CITES

..... เทคโนโลยีสำคัญที่ใช้ในการพิสูจน์ชนิดไม้ ได้แก่ กายวิภาคเนื้อไม้ (Wood Anatomy) DNA Barcoding Computer Vision และปัญญาประดิษฐ์ Chemical Fingerprinting Mass Spectrometry และ Near-Infrared Spectroscopy

..... การตรวจพิสูจน์ชนิดไม้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัย ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือวิเคราะห์ ฐานข้อมูลตัวอย่างไม้ (Xylarium) และมาตรฐานการทดสอบและรหัสข้อมูล

..... การตัดไม้ผิดกฎหมายและการค้าผลิตภัณฑ์ไม้ผิดกฎหมายเป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพระดับโลก CITES จึงได้ขยายขอบเขตการคุ้มครองไปยังชนิดไม้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะไม้เศรษฐกิจเขตร้อน เช่น กลุ่ม Agarwood (กลุ่มไม้กฤษณา) และ *Dalbergia* spp. (กลุ่มไม้พะยุง)

๘. การจัดความยากจนแบบมุ่งเป้า (Targeted Poverty Alleviation)

.....จีนประสบความสำเร็จในการยกระดับประชากรชนบทกว่า ๘๘.๘๙ ล้านคน ให้พ้นจากความยากจนภายในปี ๒๐๒๑ ผ่านแนวทาง “การจัดความยากจนแบบมุ่งเป้า (Targeted Poverty Alleviation)” โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การระบุกลุ่มเป้าหมายรายครัวเรือน การจัดทำฐานข้อมูลผู้ยากจน การจับคู่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างอาชีพและรายได้ การศึกษาและสวัสดิการสังคม และการย้ายถิ่นฐานจากพื้นที่เปราะบางทางนิเวศ และมีแนวคิดสำคัญคือ “การพัฒนาเพื่อแก้ไขความยากจน (Development-Oriented Poverty Reduction)” โดยเฉพาะการใช้เศรษฐกิจสีเขียวและภาคป่าไม้เป็นเครื่องมือสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ภูเขา.....

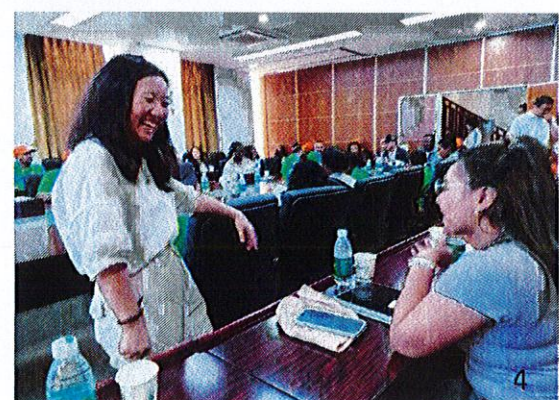
.....จากทุกประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนแนวคิดสำคัญร่วมกันว่า “การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนต้องบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กฎหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน” โดยกรณีศึกษาของจีนแสดงให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรบนฐานข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และการสร้างผลประโยชน์ร่วมให้กับประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน.....

ภาพ ๑ คณะผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมถ่ายภาพร่วมกันอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน

ภาพ ๒ คณะผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมถ่ายภาพระหว่างการศึกษาดูงานภาคสนาม ณ ศูนย์อนุรักษ์โลมาขาวจีน (Chinese White Dolphin) เมืองจูไห่ มณฑลกว่างต้ง

ภาพ ๓ - ๔ การศึกษาดูงานภาคสนาม ณ Botanical Garden of Southern China เมืองกว่างโจว มณฑลกว่างต้ง

ภาพ ๕ คณะผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมถ่ายภาพร่วมกัน

ภาพ ๖ ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจากประเทศไทย
ถ่ายภาพร่วมกันภายหลังพิธีปิดหลักสูตรการฝึกอบรม

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมให้มีการจัดโครงการฝึกอบรมหรือสัมมนาในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรของกรมป่าไม้ ได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ รวมถึงไม้มีค่า ร่วมกับบุคลากรจากหลากหลายประเทศ

(ลงชื่อ).....

นางสาวจันทร์เพ็ญ เกษตรสินธ์
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

(ลงชื่อ).....

นางสาวปาณิสรา สรพยารมภ์
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

(ลงชื่อ).....

นางสาวรตยา จุ่มปาทอง
นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

(ลงชื่อ).....

นายวันชัย กิตียะ
นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

(ลงชื่อ).....

นางสาวจิรัฐติกาล เครือวิเสน
เจ้าหน้าที่ป่าไม้